

Zjišťovati okolnosti, zda dovolatel nevyužil nouze, lehkomyšlnosti a nezkušenosti nebo rozčilení oprávněných orgánů žalovaného, bylo zbytečné, ježto již znění dohody v souvislosti se stanovami je v rozporu se základní zásadou družstevního zákona o rovnoprávnosti členů (§ 1).

Po právní stránce zaujímá dovolatel nesprávné stanovisko, pokud na úmluvu s žalovaným pohlíží jako na obyčejnou smlouvu služební po případě zástupčí třetí osoby s družstvem, poněvadž si při tom nevšímá svého zvláštního poměru k žalovanému jako člena a spoluzakladatele družstva a jako člena představenstva ve funkci ředitele, nadaného velkými právy ve smyslu § 13 stanov. Právě s hlediska tohoto zvláštního poměru je nutno úmluvu se žalovaným vykládati a posuzovati její obsah v souvislosti se stanovami a se zřetelem na předpisy zákona č. 70/1873 ř. z.

V tom směru pojetí úmluvy odvolacím soudem a její neplatnost podle § 879 obč. zák. byly náležitě doličeny, jsou kryty příslušnými předpisy stanov a jsou proto správné. Důvody napadeného rozsudku, na něž se dovolatel odkazuje, nebyly vyvráceny vývody dovolání.

Čís. 16817.

Právní posouzení odkazovníka při odkazu pohledávky (legatum nominis).

Odkazovník nenabývá odkázané pohledávky již zůstavitelovou smrtí a pozůstalost jest až do jejího odevzdání dědici oprávněna k žalobě o zaplacení dotčené pohledávky.

(Rozh. ze dne 23. března 1938, Rv I 345/38.)

Proti žalobě, kterou se žalující pozůstalost po Otakaru Š. domáhala na žalované zaplacení 147.490 Kč s přísl., namítla žalovaná mimo jiné, že žalující pozůstalost není aktivně oprávněna k vymáhání zažalované pohledávky, nýbrž že k žalobě jsou oprávněny jen odkazovnice Anna Š., Božena Š., Marie Š. a Antonie U., jimž zůstavitel Otakar Š. zažalovanou pohledávku odkázal. Soud první stolice uznal podle žaloby. **Důvody:** Subjektem práv a závazků po zemřelém jest až do odevzdání pozůstalosti jeho pozůstalost, zastoupená přihlášeným dědicem. Předmětem pozůstalosti jest zůstavitelovo veškeré jmění movité i nemovité, které mu patřilo v čas úmrtí, tedy i pohledávky jemu náležející. Aby pozůstalost byla dědici odevzdána, musí dědic podle § 149 nesp. pat. nejen řádně prokázati své dědické právo, ale i vykázati, že splnil podle okolností všechny ostatní povinnosti, které mu byly uloženy zákone manebo zůstavitelem, a tudíž i splnění odkazů zůstavitelem v posledním pořízení dědici uložených. Jest tedy nejen povinen splniti uložené mu odkazy, ale i oprávněn postarati se o to, aby své povinnosti mohl dostiučiniti, a proto i oprávněn domáhati se pohledávek zůstaviteli patřících a jiné osobě snad zůstavitelem odkázaných, aby závazku

svému jako dědic dostál. Odkazovník má až do odevzdání pozůstalosti nárok na splnění odkazu a jeho postavení jest obdobné postavení věřitele pozůstalosti. Teprve odevzdáním pozůstalosti nabývá odkazovník vlastnického práva k odkázané věci a mohl by se on sám domáhati jejího vydání na držiteli nebo dlužníku. Jest tudíž žalující pozůstalost po Otakaru Š., jehož pohledávka za žalovanou jest v zažalované výši zjištěna, oprávněna k žalobě, o niž tu jde. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Jde o odkaz pohledávky, kterou měl zůstavitel Otakar Š. proti žalované, a to ve prospěch čtyř odkazovnic (legatum nominis). Odkázaná pohledávka nepřechází na odkazovníka již nařízením o odkazu, nýbrž teprve postupem se strany dědice (§§ 664, 1397 obč. zák.). Pokud tedy dědic nepostoupil odkázanou pohledávku odkazovnicím, patří ona pohledávka do pozůstalosti, odkazovnice ji nemohou vymáhati, nýbrž může tak učiniti toliko pozůstalost, dokud není odevzdána, a po jejím odevzdání dědic. Právem proto prvý soud přiznal žalující pozůstalosti aktivní oprávnění ke sporu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalovaná uplatňuje nedostatek aktivní legitimace žalobkyně k vymáhání pohledávky, o kterou jde, ježto zažalovaná pohledávka je předmětem odkazu, takže může prý býti vymáhána jen odkazovníky. Pro posouzení této otázky nutno si uvědomiti, že odkazovníci podle § 684 obč. zák. nabyli ihned po zůstavitelově smrti pro sebe a své nástupce toliko práva na odkaz, t. j. práva, aby jim byla odkázaná pohledávka přenechána, zejména aby dědic pohledávku tu s dlužnými úroky a příslušenstvím jim postoupil a vydal jim po případě listinu, aby mohl býti vložen i převod pohledávky na ně. Vlastnického práva k odkázané pohledávce mohou však nabýti jen podle předpisů daných pro nabytí vlastnictví v páté hlavě občanského zákoníka. Toto právo na odkaz poskytuje toliko obligační nárok podléhající změnám jednak v tom směru, že odkazovník může odkaz sám odmítnouti, což působí tak jako by se nabytí jeho nebylo stalo (§ 689 obč. zák.), anebo může s odkázanou pohledávkou jinak naložiti, jednak podléhá odkaz možným omezením podle §§ 690 až 693 obč. zák. Až do pravoplatného odevzdání pozůstalosti jest pozůstalost samostatným právním podmětem (§ 819 obč. zák.), (srov. rozh. č. 12665 Sb. n. s.). Žalovaná v řízení první stolice netvrdila, že by v omezeném případě již k odevzdání pozůstalosti bylo došlo. Je proto hleděti na pozůstalost tak, jako kdyby byla dosud v držení zemřelého (§ 547 obč. zák.). Právem proto se domáhá pozůstalost zastoupená zákonným zástupcem (§ 547 obč. zák.) k zmocnění pozůstalostního soudu, jenž chrání odkazovníkovo právo buď k jeho zakročení (§ 688 obč. zák.), anebo z úřadu (§§ 157 a násl. nesp. pat.), zaplacení odkázané pohledávky na žalované jako dlužníci. Nižší soudy posoudily věc po právní stránce správně, když vyhověly žalobě.